

DETSKÉ CENTRUM

PRVÁ SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ PRE POMOC DEŤOM V NAHRADNEJ
STAROSTLIVOSTI

PRETEKY TURISTICKEJ ZDATNOSTI 2019

KULTÚRNO POZNÁVACIA ČINNOSŤ - KPČ

REGIÓN BANSKÁ BYSTRICA

B. Banská Bystrica je metropola stredného Slovenska, krajské mesto banskobystrického kraja a okresné mesto banskobystrického okresu. Žije v nej 78 068 obyvateľov (k 31.12.2012), čo ju radí na šieste miesto na Slovensku.

- A - BREZNO
- B - BANSKÁ BYSTRICA
- C - VALASKÁ
- D - ŠPANIA DOLINA

A. Brezno (v minulosti *Brezno nad Hronom*, maď. *Breznóbánya*, nem. *Bries, Briesen*)^[4] je okresné mesto ležiace v Banskobystrickom kraji na Slovensku.

- A - BREZNO
- B - BANSKÁ BYSTRICA
- C - VALASKÁ
- D - ŠPANIA DOLINA

C. Valaská je obec v okrese Brezno. Leží 5 km západne od Brezna. Prvá zmienka o obci pochádza z roku 1361. Patrila do dŕžavy Ľupčianskeho hradu a jej funkciou bolo obhospodarovať kráľovský urbár. Pôvodná obec leží na ľavom brehu Hrona a nazýva sa Starou Valaskou. Nová Valaská je vymedzená sútokom Hrona a Čierneho Hrona a bola vybudovaná v 50-rokoch. Ďalšou časťou Valaskej je Piesok, kde je sústredený priemysel. V obci je gotický Kostol sv. Martina biskupa z druhej polovice 15. storočia

- A - BREZNO
- B - BANSKÁ BYSTRICA
- C - VALASKÁ
- D - ŠPANIA DOLINA

D. Špania Dolina je banícka obec na Slovensku v okrese Banská Bystrica asi 14 km severne od centra Banskej Bystrice. Pre svoje náleziská medenej rudy, obsahujúcej aj striebro, v minulosti preslávená po celej Európe. Začiatky ťažby v tejto lokalite možno iba približne datovať do 11. - 12. storočia. Archeologické nálezy však potvrdzujú dobývanie medenej rudy už v eneolite.

- A - BREZNO
- B - BANSKÁ BYSTRICA
- C - VALASKÁ
- D - ŠPANIA DOLINA

B. Pamätník SNP v Banskej Bystrici je jeden z najvýznamnejších pamätníkov na Slovensku, ktorých úlohou je pripomínať obdobie II. svetovej vojny a Slovenské národné povstanie, centrom ktorého bola Banská Bystrica. Je dielom architekta Dušana Kuzmu. Pamätník bol dokončený v roku 1969.

- A - VYSIELAČ SUCHÁ HORA
- B - PAMÄTNÍK SNP
- C - MESTSKÝ HRAD V BANSKEJ BYSTRICI
- D - KAŠTIEL RADVAŇSKÝCH

C. Mestský hrad Barbakan v Banskej Bystrici vznikol popri pôvodnej baníckej osade, ktorá predchádzala založeniu mesta. Už v tých časoch tu stál farský kostol Nanebovzatia Panny Márie, ktorý sa neskôr, koncom stredoveku stal centrom novej pevnosti. Funkciou mestského hradu bolo chrániť výnosy z ťažby drahých kovov, najmä z medi a striebra, a kráľovskú pokladnicu. Sídlil tu zástupca kráľa a cirkvi, schádzala sa tu mestská rada. Jednotlivé budovy rôznorodej funkcie obohnali spoločným opevnením, ktoré chránilo patriciát pred vonkajšími nepriateľmi i vnútornými nepokojmi, najmä počas baníckych vzbúr. Areál mestského hradu sa skladá z kostola Panny Márie, tzv. Matejovho domu, tzv. slovenského kostola, radnice, budovy fary a kamenného opevnenia s baštami, vstupnou bránou s barbakanom, ktorým sa do areálu vchádzalo.

- A - VYSIELAČ SUCHÁ HORA
- B - PAMÄTNÍK SNP
- C - MESTSKÝ HRAD BARBAKAN V B. BYSTRICI
- D - KAŠTIEL RADVAŇSKÝCH

D. Kaštieľ Radvanských je kaštieľ zo začiatku 16. storočia nachádzajúci sa v banskobystrickej mestskej časti Radvaň. Štvorkrídlový renesančný kaštieľ postavený pravdepodobne na starších gotických základoch s neskoršími stavebnými úpravami. Kaštieľ dala postaviť rodina Radvanských z ktorej najvýznamnejšej postavou bol asi Juraj Radvanský IV., ktorý bol jedným z vodcov protihabsburského povstania.

- A - VYSIELAČ SUCHÁ HORA
- B - PAMÄTNÍK SNP
- C - MESTSKÝ HRAD V BANSKEJ BYSTRICI
- D - KAŠTIEĽ RADVAŇSKÝCH

A. Vysielač Suchá hora (1 231 m n. m.) je rozhlasový (do roku 2011 aj televízny) vysielač na vrchu Skalka v Kremnických vrchoch, blízko Kremnice a Banskej Bystrice.

- A - VYSIELAČ SUCHÁ HORA
- B - PAMÄTNÍK SNP
- C - MESTSKÝ HRAD V BANSKEJ BYSTRICI
- D - KAŠTIEL RADVAŇSKÝCH

C. Ulanka je najsevernejšia mestská časť Banskej Bystrice s počtom obyvateľov 447 (stav z roku 2008). Leží 7 km od centra mesta v Starohorských vrchoch, v údolí riečky Bystrica, v nadmorskej výške 395 m n. m.

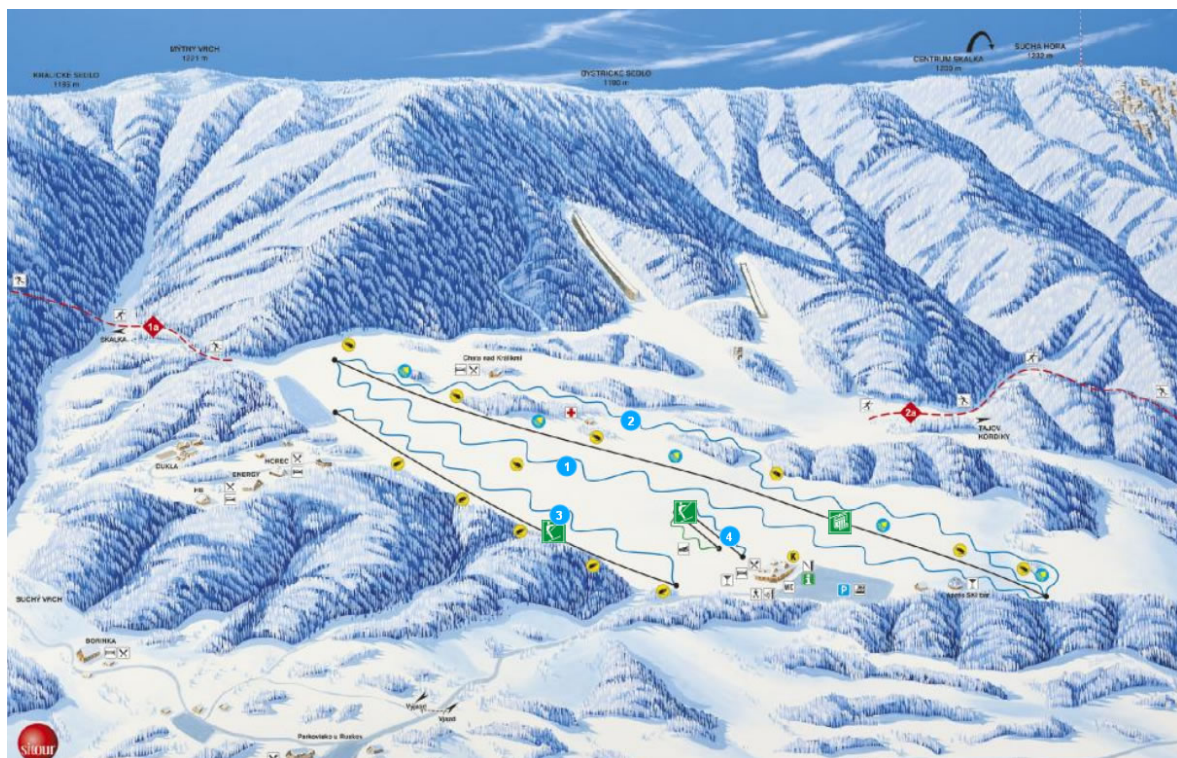
- A - KRÁLIKY
- B - KORDÍKY
- C - ULANKA
- D - SÁSOVÁ

B. Kordíky majú spojenie aj so známymi osobnosťami. Keď bol Jozef Murgaš ešte malý, o desať rokov starší Jozef Gregor Tajovský ho všade brával so sebou. Veľmi radi chodili na Kordíky na miestne jedlo štiarc k starým ľuďom. Jozef Gregor Tajovský si všade so sebou brával pero a notes, vypytoval sa a všetko si zapisoval. Brával si tu inšpirácie a vzniklo tu niekoľko diel. Najznámejšie z nich sa volá Ženský Zákon. Všetko ako je v tom príbehu sa na Kordíkoch naozaj stalo, pomenené sú iba mená. Jozef Šebo tu pôsobil v rokoch 1941 – 1953 na už neexistujúcej základnej škole ako učiteľ.

- A - KRÁLIKY
- B - KORDÍKY
- C - ULANKA
- D - SÁSOVÁ

A. Králiky sa nachádzajú v pohorí Kremnických vrchov, 10 km od Banskej Bystrice. Stredisko ponúka 4 zjazdovky ľahkej obtiažnosti s celkovou dĺžkou 2330 m. Celková prepravná kapacita strediska tvorí 3650 os./hod.

- A - KRÁLIKY
- B - KORDÍKY
- C - ULANKA
- D - SÁSOVÁ

D. Sásová (alebo tiež **Sásová-Rudlová**) je mestská časť a zároveň najväčšie sídlisko Banskej Bystrice. Prvá písomná správa je z roku 1350 ako *Villa Militis* („dedina rytiera“), ktorej zakladateľom bol Mikuláš Sas, syn Ondreja, banskobystrického richtára. Pôvodné obyvateľstvo sa živilo baníctvom a poľnohospodárstvom. Baníci ťažili hlavne v povrchových jamách v okolí Vtáčnika, Štrbiny a Nemčianskej doliny drahé kovy a ryžovali zlato v ústiach Sásovského potoka a potoka Jelšovie. V roku 1966 sa stala mestskou časťou Banskej Bystrice.

- A - KRÁLIKY
- B - KORDÍKY
- C - ULANKA
- D - SÁSOVÁ

B. Katedrálly chrám sv. Františka Xaverského. Postavili ho jezuiti v rokoch 1695 - 1715 spolu s kolégiom. Jeho dispozícia vychádza z typu jezuitského kostola Il Gesu v Ríme. Keď v roku 1776 zriadili v Banskej Bystrici rímskokatolícke biskupstvo, kostol sa stal biskupským katedrálly chrámom. Hlavný oltár s obrazom sv. Františka Xaverského je datovaný rokom 1829. Terajší vzhľad kostola je výsledkom romantizujúcej prestavby z osemdesiatych rokov 19. stor.

- A - HRAD LUPČA
- B - KATEDRÁLNY CHRÁM SV. FRANTIŠKA XAVERSKÉHO
- C - BENICKÉHO DOM
- D - HISTORICKÁ RADNICA V B. BYSTRICI

A. Narodná kultúrna pamiatka Hrad Ľupča sa týči nad mestom Slovenská Ľupča, asi 10 km východne od Banskej Bystrice. Založený bol v polovici 13. storočia uhorským kráľom Belom IV. V areáli hradu *sa nachádza aj 62 metrov hlboká studňa*, z ktorej dna vedie tunel vyúsťujúci neďaleko hradu. V 16. storočí bol prestavaný na zámok. Od roku 2002 sú novým majiteľom hradu Ľupča *Železiarne Podbrezová a.s.*, ktorá vykonávajú dlhodobú rekonštrukciu hradu. Napriek rekonštrukcii je hrad **prístupný verejnosti formou pravidelných prehliadok so sprievodcom.**

- A - HRAD ĽUPČA
- B - KATEDRÁLNY CHRÁM SV. FRANTIŠKA XAVERSKÉHO
- C - BENICKÉHO DOM
- D - HISTORICKÁ RADNICA V B. BYSTRICI

C. Benického dom vznikol po roku 1660 spojením dvoch gotických objektov a renesančnou úpravou. Na mieste vstupu do Mazhausu bola pristavená unikátna otvorená arkádová loggia, ktorá má šesť oblúkov. V interiéri sa nachádzajú lunetové klenby so srdcovými palmetovými a inými vzormi. Veľmi zaujímavým je renesančný portál s nápisom a erbom rodu Szentyvany, ktorý držia dvaja baníci v slávnostnej rovnošate. Meno nesie po podžupanovi Tomášovi Benickom z Mičinej, ktorý bol jeho majiteľom v roku 1660.

- A - HRAD LUPČA
- B - KATEDRÁLNY CHRÁM SV. FRANTIŠKA XAVERSKÉHO
- C - BENICKÉHO DOM
- D - HISTORICKÁ RADNICA V B. BYSTRICI

D. Historická radnica. Budova radnice vznikla v druhej polovici 15.storočia spojením dvoch meštiackych domov, ktorých majiteľom bol bohatý budínsky kupec Vít Mühlstein. V 16. storočí sa stala druhou radnicou, v roku 1671, keď bolo mesto i stará radnica Praetorium obsadená nemeckými cisárskymi vojskami, prebrala pozíciu prvého sídla banskobystrických radných. Objekt prešiel neskôr viacerými prestavbami a dostavbami v rôznych architektonických štýloch, súčasnú podobu získal po veľkom požiari v roku 1761.

- A - HRAD LUPČA
- B - KATEDRÁLNY CHRÁM SV. FRANTIŠKA XAVERSKÉHO
- C - BENICKÉHO DOM
- D - HISTORICKÁ RADNICA V B. BYSTRICI